

Романадзе Л.Д.

*Одеський національний економічний університет,
завідуюча кафедри правознавства, кандидат юридичних наук, доцент*

МЕДІАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ.

Медіація належить до альтернативних позасудових процедур та застосовується у багатьох країнах світу. Сьогодні, існує чимало способів альтернативного вирішення спорів - ABC (Alternative Dispute Resolution) – арбітраж, переговори, медіація (посередництво), третейський розгляд, міні-суд (mini-trial), омбудсмен, тощо. В широкому розумінні до ABC відносять всі направлені на вирішення спору процедури, що не є традиційним судовим розглядом. В усьому світі медіація є однією з найпопулярніших форм позасудового врегулювання спорів.

Медіація (от латинського «mediare» - посередництво) – це позасудова процедура врегулювання спору шляхом переговорів за допомогою одного або декількох професійно підготовлених посередників-медіаторів.

Принципова сутність медіації заснована на визнанні факту позитивного впливу присутності нейтральної сторони на ефективність проведення переговорів з вирішення існуючого спору.

Медіація отримала значний розвиток у країнах Європи, Австралії, США та, наразі, активно розвивається на території країн пострадянського простору. Зокрема, спеціальні закони про альтернативні процедури вирішення спорів за участі посередника (процедуру медіації) були прийняті в Російській Федерації, Республіці Казахстан, Республіці Молдові тощо. Медіація в Україні має більш ніж двадцятирічний досвід застосування, однак за відсутності законодавчого закріплення, її існування та поширення сьогодні обумовлено виключно ентузіазмом експертів у цій сфері, а також підтримкою різних міжнародних фондів та проектів.

Досить часто медіацію помилково сприймають як нове явище, що нібито нещодавно з'явилося в суспільстві. Ще в Давньому Китаї Конфуцій закликав використовувати медіацію замість того, щоб йти до суду. В V столітті до н. е. він

попереджав, що змагальна участь у судовому процесі, скоріш за все, посилить озлобленість учасників конфлікту і перешкодить їх ефективній взаємодії. Конфуцій рекомендував сторонам зустрітися в присутності нейтрального миротворця, який допоможе їм досягти згоди [1, с. 11].

Вважається, що початок сучасного етапу розвитку медіації було покладено у США на конференції Паунда. У 1976 році значна кількість адвокатів, суддів, професорів права та працівників апарату судів взяли участь в конференції Паунда (Round Conference), що була організована з метою дослідження проблем сучасної їм правової системи. В результаті цієї конференції отримали розвиток два різних, але взаємопов'язаних напрямки в медіації. У рамках першого напрямку були засновані три «Місцевих центру правосуддя» («Neighborhood Justice Center»), якими була закладена основа для створення сотень, а можливо, і тисяч подібних центрів на всій території США, а тепер - і світу. Іншим результатом конференції Паунда, стало надання можливостей з використання альтернативних способів вирішення спорів, включаючи медіацію, в системі державного судочинства. Медіація могла застосовуватися і раніше, однак можливості її використання були досить обмеженими. А після цієї конференції відбулося значне збільшення випадків використання медіації для врегулювання спорів [2, с.20].

На теперішній час, медіація застосовується у багатьох сферах суспільних відносин, стосується широкого кола питань, однак, найбільш поширеним є проведення медіації задля врегулювання цивільних, господарських, трудових та сімейних спорів. Світовим досвідом доведено високу ефективність медіації при врегулюванні спорів між суб'єктами господарювання, так звана бізнес-медіація. Коло питань з приводу яких суб'єкти господарювання можуть звернутися до процедури медіації майже не обмежено. Медіація сприяє налагодженню діалогу між сторонами спору, встановленню партнерських відносин. Порозуміння досягається шляхом організації медіатором переговорного процесу між сторонами спору та пошуку прийняттого для сторін варіанту його врегулювання.

Запорука успіху бізнес-медіації забезпечується багатьма факторами. По-перше, це можливість сторін спору самостійно обрати посередника для участі у процедурі медіації. По-друге, це гнучкість процедури медіації та її нетривалість, у

порівнянні з судовим процесом, який є формалізованим та може тягнутися роками (з урахуванням можливостей для оскарження). До речі, саме можливість зекономити час, найчастіше спонукає суб'єктів господарювання звернутися до процедури медіації. Крім того, під час медіації у сторін спору є майже необмежені можливості для маневрування задля напрацювання взаємоприйнятного рішення (на відміну від судового процесу де суд обмежений предметом позову). Підвищення в Україні ставок судового збору, зробило медіацію, яка значно мінімізує витрати на вирішення спору, ще привабливішою для суб'єктів господарювання. Немаловажне значення для суб'єктів господарювання має конфіденційність процедури медіації, що є альтернативою гласності судового розгляду. Крім того, медіація сприяє налагодженню комунікації між сторонами спору та можливості встановлення (збереження) партнерських стосунків в майбутньому. Під час процедури медіації сторонами спору за допомогою медіатора напрацьовується рішення в дусі «win-win» - рішення, взаємоприйнятного сторонами спору, що, в свою чергу, зумовлює подальше добровільне виконання сторонами досягнутих за результатами медіації домовленостей.

Позитивний ефект медіації відчувають не тільки безпосередні сторони спору, але й суспільство в цілому. Врегулювання спорів шляхом пошуку взаємоприйнятних рішень та порозуміння, в решті решт призводить до зниження рівня соціальної напруги у суспільстві. Крім того, безсумнівною перевагою медіації також є значне розвантаження судів.

Список використаної літератури:

1. Паркинсон Л. Семейная медиация/ Л. Паркинсон. – М.: Межрегиональный центр управленческого и политического консультирования, 2010. – 400 с.
2. Ковач К.К. Медиация: крат. курс/ К.К. Ковач; пер. с англ. [Носырева Е.И. и др.] – М.: Инфотропик Медиа, 2013 – 316 с.